

*A hallgatóközpontú képzésért
oktatási innovációs szakmai műhely*

Egyetemi tehetséggondozás – tények, tapasztalatok és lehetőségek

SZTE JGYPK

Felnőttképzési Intézet

2016. november 28.

Dr. Újvári Edit
Egyetemi docens
SZTE JGYPK Felnőttképzési Intézet
ued@jgypk.szte.hu

Egyetemi tehetséggondozás – tények, tapasztalatok és lehetőségek

1. A tehetséggondozás fogalma, szakspecifikus jellemzői,
a tehetséggondozás keretei, intézményrendszere – *dr. Újvári Edit*

2. A tehetséggondozás egyetemi központja: SZTE Tehetségpont Iroda
Csikós Tímea (koordinátor) www.sztehetseg.hu

3. Hogyan lehet középiskolásoknak tehetséggondozási forma a
felsőoktatási tananyag? *Dr. Szalay István* (SZTE Tehetséggondozó Tanács tagja)

4. Csoportmunka

Hogyan tehető hatékonyabbá a tehetséggondozás?

Innovatív javaslatok, programtervek megfogalmazása és ismertetése

A tehetség és a tehetséggondozás alapfogalmai

„A tehetség ezerféle, és mindenkiben ott szunnyad egy vagy több fajtája.”

A Magyar Tehetséggondozás I. Országos Konferencia, Budapest, 2008.

- A tehetség **fokozatai a tehetséggondozási szakirodalomban:**
- 1. potenciális tehetség a tehetség ígérete („giftedness”)
- 2. a már felismert, a már kifejlődésnek indult tehetség („talented”)
- 3. kiemelkedő szellemi teljesítményre képes ember („genius”)
- „...a tehetségígéreteknek sajnos csak egy kis részéből lesz felismert, tehetséges. A tehetségek 95% elvész hazánkban... A tehetséggondozónak az is a feladata, hogy ezeket az arányokat javítsa.”
- **„A feladat, hogy segítsünk mindenkinek abban, hogy megtalálja, ki bontsa és hasznosítsa a tehetségét a maga, s a közösség számára.”**
- „A tehetség olyan megújuló társadalmi tőke, amely a magyarság előrehaladásának legfőbb erőforrása. A tehetségek felfedezése és segítése ezért nemzeti ügy.”

A tehetségdefiníció elemei (Howard Gardner intelligencia-kutatásai nyomán)

- 1. Magas IQ, az **általános intellektuális tehetség** alkotó elemei
  - a jó memória, kérdezni tudás, lényeglátás, következtetés, figyelem,
  - kommunikáció, eredeti ötletek, eredetiség.
- 2. **Speciális tehetségfajták-** (7 képességcsoport)
  - nyelvi,
  - zenei,
  - matematikai-logikai,
  - vizuális, téri,
  - testi-mozgásos,
  - szociális-interperszonális,
  - intraperszonális.
- 3. **Kreativitás**
- 4. **Motiváció, szorgalom, kitartás**
- 5. **Érzelmi érettség, kudarctűrés**
- 6. **Kellő kapcsolatrendszer**

A tehetséggondozás jogi szabályozása

- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról. 2.1. A gyermek, a tanuló jogai és kötelességei II. fejezet 10§ (3)
- „A gyermeknek tanulónak joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mértén tovább tanuljon, illetve alapfokú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében.”
- 78/2008. (VI. 13.) Országgyűlési határozat *a Nemzeti Tehetség Programról*
- 126/2008. (XII. 4.) Országgyűlési határozat *a Nemzeti Tehetség Program elfogadásáról, a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásának elveiről, valamint a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásának és működésének elveiről.*
- 2011. november 9. 233/2011. (XI.8.) számú rendelet: Nemzeti Tehetség Program finanszírozásáról

A tehetséggondozás intézményrendszere

- A magyar oktatási rendszer hagyományos tehetséggondozási formái:
- **Tanulmányi versenyek (általános iskolák)**
- **Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny (OKTV)** tantárgyanként
- **Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK)** 1952 óta kétévenként
- **Szakonkénti (tudományágankénti; készségenkénti) versenyek**
- (pl. Országos Tanítási Verseny; sportversenyek; zenei, képzőművészeti versenyek stb.)
- **1989-től** kezdődően – a hazai tehetséggondozási rendszer kiépítése
- **„Mindenki tehetséges lehet valamiben”**

Prof. Csermely Péter (biokémikus, hálózattudós),
ECHA (Európai Tehetségtanács) elnöke az
Nemzeti Tehetséggondozó Tanács
10 éves jubileumi ünnepségén
2016. november 11.

A tehetséggondozás intézményrendszere

- 1987 – az **ECHA** (Európai Tehetségsegítő Tanács) megalakulása: konferenciák kétévenként, műhelyek, kutatások, kiadványok
- 1989 – az „ECHA Hungary” szekció – **Magyar Tehetséggondozó Társaság**
- 1999 – az Oktatási Minisztérium felkéri a **Magyar Tehetséggondozó Társaságot az AJTP** tartalmi kidolgozására.
- 2000 – az **Arany János Tehetséggondozó Programok (AJTP)** indulása
- 2006 – a **Nemzeti Tehetségsegítő Tanács** és a **Matehetsz (Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége)** megalapítása 14 tehetségsegítő szervezet együttműködése: <http://matehetsz.hu>
- **Matehetsz** – tehetségpontok, tehetségsegítő tanácsok hálózata
- **Matehetsz-kiadványok 2010–2016** (Génius szakkönyvek 42 kötet; 19 tanulmányfüzet)

A tehetséggondozás intézményrendszere

- Tehetségpontok: a hazai tehetségsegítő hálózat alapegységei
- Tehetségpontok létrehozása, akkreditációja –
- Tananyag: Dr. Balogh László és Dr. Mező Ferenc: *Tehetségpontok online létrehozása, akkreditációja* (akkreditált felnőttképzési program)
- (<http://elearning.tehetseg.hu/g30/?proc=textviewer&modul=0>)
- 1.) területi hatókör (intézményi, települési, regionális)
- 2.) korosztály szerinti (pl.: óvodás, iskolás, **egyetemista**, felnőtt, idős)
- 2.) tehetségtípus szerinti (pl. művészeti, sport, valamilyen mesterség, stb.)
- 3.) célcsoport speciális adottsága és/vagy társadalmi helyzete szerint (sajátos nevelési igény, szociokulturális hátrányos helyzet, stb.).

Tehetséggondozás a felsőoktatásban

Sodnár Gabriella – Balogh Ákos – Takács Ildikó: *Tehetségmenedzsment a felsőoktatásban*. Bp. 2011.

- <http://tehetseg.hu/konyv/tehetsegmenedzsment-felsooktatasban>
- A 2005. évi CXXXIX. felsőoktatási törvény 66§-a a felsőoktatás tehetséggondozását elsősorban a **tudományos diákköri munka** és a **szakkollégiumok** formájában képzei el:
- „A hallgató tehetségének ki bontakoztatását a **minőségi oktatás**, a tudományos diákkör, a szakkollégium és a doktori képzés segíti.”
- „A minőségi oktatás keretében a kiemelkedő képességű hallgató tehetségének kibontakoztatását segítő többlet követelmények teljesítéséhez kap segítséget.”
- „A tudományos diákkör a kötelező tananyaggal kapcsolatos tudományos és művészeti ismeretek elmélyítését, bővítését és a hallgatók kutató munkáját, illetve alkotó tevékenységét szolgálja.”

www.otdt.hu
www.otdk.hu

Tehetséggondozás pályázati támogatása

- <http://tehetseg.hu/palyazati-hirek>
- 2009–2011 – A Magyar Génius Program: az állami–civil együttműködés első nagy projektje
- 2012–2015 Tehetséghidak Program

- **Jelenlegi pályázati forrás:**
- **2016–2020 Tehetségek Magyarországa** (EFOP-3.2.1-15-2016-00001) projekt – 6,5 milliárd forint összegű európai uniós forrás
- A Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége (MATEHETSZ) és az Új Nemzedék Központ (ÚNK) konzorcium
- www.ujnemzedek.hu
- Új Nemzedék – Tehetség Program; www.tehetsegkapu.hu
- „Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért” program – a tehetséggondozó szakemberek díjazása

Egyetemi tehetséggondozás – tények, tapasztalatok és lehetőségek

4. Csoportmunka. Hogyan tehető hatékonyabbá a tehetséggondozás?

I. csoport: a tanár/oktató szemszögéből

- mi motiválja leginkább a tehetséggondozási munkát?
  - *szakmai partner (elsősorban a fiataloktatói korszakban); nevelés; szakmai önismeret; öröm; tapasztalatátadás*
- milyen tanulói / hallgatói hozzáállás a legmegfelelőbb az eredményes tehetséggondozási munkában?
  - *bátor, vállalkozó szellemű, kezdeményező, kíváncsi, érdeklődő, szorgalmas, kitartó, kreatív, önálló, szabálykövető de nem tekintélyelvű, nyitott, fejlődésorientált*
- soroljanak fel tehetséggondozást segítő tényezőket:
  - *jó tanulási környezet (személyes kapcsolat); infrastruktúra; műhelymunka; elismerés*
- soroljanak fel tehetséggondozást hátráltató tényezőket:
  - *oktatóközpontúság(szakmai féltékenység); pozitív visszacsatolás hiánya, szakmai perspektíva hiánya; kizárólagos teljesítményorientáltság*

Egyetemi tehetséggondozás – tények, tapasztalatok és lehetőségek

4. Csoportmunka. Hogyan tehető hatékonyabbá a tehetséggondozás?

II. csoport: diák/hallgató és tanár/oktató együttes szemszögéből

- mi motiválja leginkább a tehetséggondozásban való részvételt?
  - *szakmai terület iránti érdeklődés, oktatói indíttatás - szimpátia*
- milyen tanári / oktatói és diák / hallgatói hozzáállás a legmegfelelőbb az eredményes tehetséggondozási munka során?
  - *szakmai kihívás – hallgató bevonása a kutatásba, kollegiális viszony*
- soroljanak fel tehetséggondozást segítő tényezőket:
  - *eredményes motiválás, önmegvalósítási vágy, egészséges versenyszellem a hallgatók körében, demonstrátori lehetőség*
- soroljanak fel tehetséggondozást hátráltató tényezőket:
  - *kudarcélmények, infrastruktúra hiánya, a témavezetői teljesítmény dominanciája, kollegialitás hiánya, túlzott szubjektívizmus*

